Eiropas Parlaments
2024-2029

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja
Priekšsēdētāja

8.9.2025

Johan Van Overtveldt
Budžeta komitejas
priekšsēdētājam
BRISELĒ

Temats: Atzinums par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda darbu zaudējušiem darba ņēmējiem izmantošanu: Beļģijas pieteikums EGF/2025/001 *BE/BelGaN* (2025/0198(BUD))

Godātais priekšsēdētāj!

Saistībā ar minēto procedūru Nodarbinātības un sociālo lietu komitejai tika uzdots iesniegt atzinumu Jūsu vadītajai komitejai. 2025. gada 2. septembra sanāksmē tā nolēma atzinumu nosūtīt vēstules veidā.

Komiteja šo jautājumu izskatīja 2025. gada 8. septembra sanāksmē. Šajā sanāksmē tā nolēma iesniegt par jautājumu atbildīgajai Budžeta komitejai turpmāk izklāstīto atzinumu.

Ar cieņu

Li Andersson

ATZINUMS

A. tā kā 2025. gada 21. februārī Beļģija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/691 (EGF regula) 8. panta 1. punktu iesniedza pieteikumu par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds) izmantošanu, pamatojoties uz darba ņēmēju atlaišanu uzņēmumā *BelGaN BV* Beļģijā saimnieciskās darbības nozarē, kas atbilst *NACE* 2. redakcijas 26. nodaļā sniegtajai klasifikācijai (Datoru, elektronisko un optisko izstrādājumu ražošana); tā kā uzņēmumā *BelGaN* veiktā atlaišana ir notikusi *NUTS* 2. līmeņa reģionā Austrumflandrijas provincē (*BE*23).

B. Beļģija minēto pieteikumu iesniedza saskaņā ar intervences kritērijiem, kas ir uzskaitīti Regulas (ES) 2021/691 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kurā ir noteikts, ka ir jābūt izpildītam nosacījumam, proti, ka kādā dalībvalsts uzņēmumā četru mēnešu atsauces periodā nodarbinātību ir beiguši vismaz 200 darbu zaudējušie darba ņēmēji (šajā gadījumā, sākot ar 2024. gada 31. jūliju, līdz 2024. gada 30. novembrim), ieskaitot piegādes uzņēmumos un pakārtotās ražošanas uzņēmumos darbu zaudējušus darba ņēmējus un/vai pašnodarbinātas personas, kuru darba tiesiskās attiecības ir beigušās; tā kā pēc šā pieteikuma izvērtēšanas Komisija, ievērojot visus spēkā esošos Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda regulas noteikumus, ir secinājusi, ka pieteikums Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda finansiālā ieguldījuma piešķiršanas nosacījumiem atbilst;

C. tā kā pieteikums attiecas uz 417 darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (atbalsttiesīgi saņēmēji), kuru nodarbinātība ir beigusies iepriekš minētajās ekonomikas nozarēs;

D. tā kā Komisija 2025. gada 26. augustā Parlamentam un Padomei iesniedza lēmuma par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda tādas izmantošanas priekšlikumu, kuras rezultātā līdzekļus saņemtu Beļģija, lai atbalstītu 417 darbu zaudējušo darba ņēmējus (paredzēto atbalsta saņēmēju) atgriešanos darba tirgū;

E. tā kā notikums, kas izraisīja šādu darbvietu zaudēšanu, ir uzņēmuma *BelGaN* bankrots; tā kā uzņēmums *BelGaN* bija pārņēmis uzņēmuma *Onsemi* ražošanas un pētniecības un izstrādes infrastruktūru Audenārdē, lai attīstītu gallija nitrīda (*GaN*) mikroshēmu tehnoloģijas. tā kā pusvadītāju nozarē gallija nitrīdam ir ievērojams potenciāls, jo tas būtiski uzlabo veiktspēju un efektivitāti salīdzinājumā ar tradicionālajām mikroshēmām uz silīcija bāzes; uzņēmums *BelGaN*, popularizējot sevi kā pusvadītāju ražotāju, kas koncentrējas uz autobūves nozari, aktīvi meklēja jaunus ieguldītājus, lai īstenotu kapitālietilpīgu pāreju no tādu mikroshēmu ražošanas, kuru pamatā ir silīcijs, uz gallija nitrīda mikroshēmu ražošanu. tā kā, neskatoties uz šo uzstādījumu, GaN faktors nebija pietiekams, lai noturētu minēto uzņēmumu "virs ūdens", kā rezultātā uzņēmums *BelGaN* 2023. gadā piedzīvoja grūtības, jo tā neto zaudējumi bija 8,3 miljoni EUR (no 55 miljoniem EUR ieņēmumu), un to iemesls bija pieaugošās enerģijas, ķīmisko vielu un darbaspēka izmaksas; tā kā minētais uzņēmums nevarēja piesaistīt pietiekamus ieguldījumus, kas galu galā noveda pie tā bojāejas – uzņēmums *BelGaN* izbeidza uzņēmējdarbību un 2024. gada 30. jūlijā iesniedza maksātnespējas pieteikumu, kā rezultātā tika atlaisti 417 darbinieki;

F. tā kā Beļģijā kopš 2022. gada bankrotu skaits pieaug; tā kā 2024. gadā maksātnespējas

pieteikumus iesniedza vairāk nekā 11 000 uzņēmumu, no kuriem Flandrijā atradās 57 %, kas ir lielākais skaits kopš 2013. gada; tā kā tādējādi tika zaudētas 32 566 darbvietas (59 % Flandrijā), kas ir par 18,3 % vairāk nekā 2023. gadā; tā kā nesenie pārstrukturēšanas pasākumi, piemēram, darba ņēmēju atlaišana tādos uzņēmumos kā *Van Hool*, *Sappy* un *Purmo*, attiecībā uz kuriem Beļģija iesniedza Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda atbalsta saņemšanas pieteikumu, ietekmē Flandrijas darba tirgu: proti, darba piedāvājumu skaits nozarē ir samazinājies;

G. tā kā darbinieku atlaišana uzņēmumā *BelGaN* visvairāk ir skārusi Audenārdi; tā kā 2024. gada decembrī to bezdarbnieku skaits, kuri meklē darbu, Audenārdē salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir palielinājies par 9 %; tā kā šis skaits ievērojami pieauga augsti kvalificētu un vidēji kvalificētu darba meklētāju vidū (attiecīgi + 13,5 % un + 12,9 %), savukārt mazkvalificētu darba meklētāju vidū tas bija 3 %. tā kā Audenārdē to brīvo darbvietu skaits, par kurām darba devēji ziņoja Flandrijas Nodarbinātības un profesionālās apmācības dienestam (*VDAB*), 2024. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 17,7 %; tā kā tāda pati lejupejoša tendence bija vērojama attiecībā uz darba piedāvājumu skaitu, proti, 2024. gadā tas samazinājās par 21,8 % salīdzinājumā ar 2023. gadu jeb par 32,4 %, ja ņem vērā tikai nozares profesijas, un tas liecina par darba tirgus aktivātes kritumu; tā kā saskaņā ar Flandrijas Nodarbinātības un profesionālās apmācības dienesta sniegto informāciju rūpniecības nozarē pensijā aizgājušos darba ņēmējus ir grūti aizstāt, jo darbaspēks noveco un jaunieši *STEM* jomā (zinātne, tehnoloģija, inženierzinātne un matemātika) ieinteresēti nav, savukārt bijušajiem uzņēmuma *BelGaN* darba ņēmējiem minētais apstāklis profesionālās pārejas posmā varētu kļūt par priekšrocību;

H. tā kā uzņēmuma *BelGaN* maksātnespēja bija negaidīta. Vienojoties ar darba ņēmēju pārstāvjiem, proti, Beļģijas Vispārējo darba federāciju (*ABVV*) un Kristīgo arodbiedrību konfederāciju (*ACV*), Flandrijas Nodarbinātības un profesionālās apmācības dienests nolēma nekavējoties sākt īstenot darba ņēmējiem paredzētus pasākumus, nevis gaidīt iespējamo pārņemšanu; tā kā tādēļ iespējami bija tikai ierobežoti sagatavošanās pasākumi; tā kā uzņēmums *Thema Foundries* tagad ir apstiprinājis, ka tas pārņems bijušo *BelGaN* ražotni, lai Flandrijā izveidotu jaunu fotonikas mikroshēmu centru; tā kā šāds notikumu pavērsiens varētu piedāvāt jaunas darba iespējas bijušajiem *BelGaN* darba ņēmējiem, kuri pagājušajā gadā tika atlaisti un kuri būs saņēmuši Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda atbalstu;

I. tā kā Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda ieguldījums nedrīkst pārsniegt maksimālo gada apjomu 30 miljonus EUR (2018. gada cenās), kā tas ir paredzēts 8. pantā Padomes 2020. gada 17. decembra Regulā (ES, Euratom) 2020/2093, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes 2024. gada 29. februāra Regulu (ES, Euratom) 2024/765.

Tādēļ Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atgādina, ka Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda mērķis ir apliecināt solidaritāti ar atbalsta saņēmējiem un viņiem mērķtiecīgu atbalstu sniegt; uzskata, ka Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda finansiālais ieguldījums galvenokārt būtu jānovirza aktīviem darba tirgus politikas pasākumiem un individualizētiem pakalpojumiem, kuru

īstenošanas mērķis būtu ātri no jauna integrēt atbalsta saņēmējus pienācīgā un ilgtspējīgā nodarbinātībā neatkarīgi no tā, vai tā atbilst viņu sākotnējai darbības nozarei vai ne; uzsver, ka ir svarīgi sagatavot un atbalstīt darbiniekus steidzami nepieciešamajam Eiropas ekonomikas un sabiedrības zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam; šajā sakarībā atkārtoti uzsver, ka Savienībai, cita starpā izmantojot Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu, ir svarīga loma taisnīgas pārkārtošanās procesam nepieciešamo kvalifikāciju finansēšanā, ievērojot Eiropas zaļo kursu;

2. piekrīt Komisijai, ka EGF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir ievēroti un ka Beļģija saskaņā ar minēto regulu ir tiesīga saņemt finansiālu ieguldījumu 931 690 EUR apmērā, kas ir 85 % no kopējām izmaksām, proti, 1 096 107 EUR, kuras aptver izdevumus par individualizētajiem pakalpojumiem 1 052 607 EUR apmērā un izdevumus par sagatavošanās, pārvaldības, informācijas un reklāmas, kontroles un ziņošanas pasākumiem 43 500 EUR apmērā;

3. konstatē, ka Beļģija ir ziņojusi par to, ka valsts darba tiesību aktos par aktīvu pārstrukturēšanas pārvaldību ir noteikts pienākums uzņēmumiem, kuros notiek pārstrukturēšana, izveidot nodarbinātības vienību, kuras mērķim ir jābūt nodrošināt darba ņēmējiem, kas ir atlaisti kolektīvās atlaišanas ietvaros, 30 stundu profesionālās pārejas pakalpojumus trīs mēnešu laikā (60 stundas sešos mēnešos darbiniekiem vecumā no 45 gadiem). tā kā šis juridiskais pienākums bankrota gadījumā tomēr piemērojams nav, profesionālās pārejas pakalpojumus darba ņēmējiem Flandrijas Nodarbinātības un profesionālās apmācības dienests ir nodrošinājis par saviem līdzekļiem;

4. uzsver – Beļģija ir apstiprinājusi, ka Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda atbalstītie pasākumi finansiālu ieguldījumu no citiem Savienības finanšu instrumentiem nesaņems;

5. konstatē, ka darbiniekiem sniedzamie individualizētie pakalpojumi ietver šādus pasākumus: a) informatīvas sesijas, b) profesionālās pārejas pakalpojumi (digitālo prasmju novērtēšana, palīdzība darba meklēšanā vai palīdzība pašnodarbinātības sasniegšanā utt.), c) apmācība un pārkvalifikācija, d) apmācība darbavietā, e) taisnīga darba vieta, f) palīdzība darba meklēšanā un g) darba meklēšana un vakanču piemeklēšana, ņemot vērā *CV*;

6. jo īpaši uzsver Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda regulas 7. panta 2. punkta nozīmi, kurā ir prasīts saskaņoto pakalpojumu kopuma izstrādē ņemt vērā turpmākās darba tirgus izredzes un nepieciešamās prasmes, kas būtu saderīgas ar pāreju uz resursu ziņā efektīvu un ilgtspējīgu ekonomiku, un īpašu uzmanību veltīt digitālās rūpniecības laikmetā vajadzīgu prasmju izplatīšanai; atzinīgi vērtē to, ka profesionālās pārejas pakalpojumu satvarā paredzētā IKT apmācība un papildu atbalsts ietver šādas prasmes, jo īpaši digitālo prasmju novērtēšanu un iespējas darba ņēmējiem aizņemties klēpjdatoru, iziet apmācību par tā izmantošanu un saņemt atbildes uz jautājumiem par digitālo vidi;

7. atgādina par iespēju saskaņotajā pasākumu kopumā iekļaut īpašus, laikā ierobežotus pasākumus, cita starpā bērna aprūpes pabalstu izmaksu, kā tas ir paredzēts Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda regulas 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā, lai

atvieglotu darba meklētāju līdzdalību piedāvātajos pasākumos.